

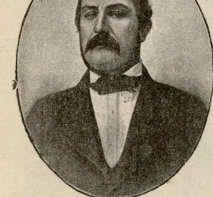
ცნობის ფურცელი

სურათებიანი დამატება

გონადირეები

მისის წვიმიანი ღღე იღვან. შუა ღღე გადასული იყო. რამდენიმე ღღე განუწყვეტელი წვიმა და გზებში გაუვლი ტალახები დამდარიყო. სოფელს კარგად მოშორებით, ტყის პირას, ღღე კაკლის ხის ქვეშ ნაბღებზე წამოწოლილიყვნენ და მუსაფობდნენ ახნაური სამოსა გლუჯაჲე და თავად ამერაძის ტყის მცველი, ყავლინა ოსი, მთლად ვერცხლსა და იარაღში ჩასმული. ასე ეხება მას ყველა, ღღე და პატარა, თავადი და გლეხი. გვარი მისი არაჲენ იცოდა. გლუჯაჲე და ყავლინა ოსი იყვნენ თითქმის ერთის ხნისა, ასე 30 წლისანი, და თუმცა ღღე მგვარობრივ არ იყვნენ, მაგრამ ერთმანეთს თანაფერმანობდნენ და ერთადღე ბევრჯელ უქეიფნიათ. მით შორი-ახლოს, ზოგი ქვაზედ, ზოგიც კაკლის ფესოზედ, ჩამომჯდარიყო სამი სოფლის უსაქმური მოქეიფე ბიჭი და, გტყობოდა, შუბით შესტყვროდა სამოსანს და ყავლინას.

ამ კაკლიან ჩამოდიოდა სამი სხვა და სხვა მემამულის ტყეების გზა. ამ კაკლს ვერ ასტდებოდა ვერც ერთი ტყის მუშა, ყოველივე ტყის მასალა უთუოდ უნდა გამოეტარებინათ ამ კაკლის ქვეშ და ტყის მცველები დიდიადი საღამომლის ტყეს აქ უღარაჯებდნენ. ეს იყო რუსული „ხასტაია“, საშარო ადგილი, სადაც ბევრჯელ კანონიერად და უკანონოდ გაგლეჯილა უფრო და ჩაგრული ადამიანი.

სამსონა გლუჯაჲეს თოფი გვერდით მოედო, მხარ-თეძობზედ წამოწოლილიყო და სიამოვნებით ყურს უდებდა ყავლინას, რომელიც სიცილით რაღაცას უამბობდა.

თ. გიორგი ერისთავი.
(იხ. „რწ. ფურ.“ № 2619)

— მე იცი, როგორც უნდა მოგქეც გლუჯაჲეს,—ამბობდა ოსი:—გლუჯაჲეს თუ სენი არ ესინიან, ვერც ბატონს ვერაფერს უტყვენბა ვერც სენა სწამ ღღეკმას. გლუჯაჲეც მერ დავიწყებს ძიძღინსა, მაგრამ მათრახი რომ მოხედღე-

ბა და გველივით დაიკოცნება, მასინ რას არ მოგტყვს, ოღონდ კი თაი დაანებ!

სამსონი იღიმებოდა. ბიჭები ფლიღურად იცნოდნენ.
— ბა რას იზამ?—განაგრძობდა ოსი:—რეა მანათი გავქს თეგის, კნიაზი კი გიბანებს: ცხენი კარგად სენიანე, არ სემარცხენიო: კარგად ჩაიცი, კარგად დაიხურე, იქ წაღი, იქ წამოღი, საიღანა? რომელი მამაცებმა დამიტოვა? სენ თუ არ წავლიძე, იმას არ წავგლიძე, მე რითი ვიცხოვრო, ან ცოლსვილი რითი ვიცხოვრო?—სიცილით ამბობდა ოსი და იმინიც იცნოდნენ. იმით მოსწონდათ, რომ ის პირდაპირ აღვირებდა თავის ცოდვეს და კიდევ ასაბუთებდა.—ერთი მიწა ეწერა ერთ გლუჯაჲეს. მოვიდა მეორე და მიხარა: ხუთ მანეთს მოგტყვ ქრთმას, თუ იმ მიწის იმას წაართმე და მე მამცემო. მეც ფული გამოართვი, იმას წაართვი, იმას მიეცი, მერე მოვიდა ისა, რომელსაც წაართვი და მიხარა: თუმანს

მოგტყვ, თუ ისევ იმას წაართმე და მე მამცემო. გამოართვი თუმანი და ისევ იმას მიეცი, ახლა მოვიდა ეს და...—აქალირ დაუთავებია ყავლინა ოსს, რადგან საერთო სიცილი-ხარხარი ასტყდა და ისედაც ყველა მიხედა, რა ბოლო ეწებოდა ამ ამბავს.

—შენ ერთი ისა სთქვი,—უთხრა ბოლოს სამსონამ, როცა სიცილით დაოსებულგმა კარგა ხანს შეიყვნა:—ისა, აი ერთ გლუჯაჲეს რომ დენამღღევე, თოფს ვერ მესტკრო!

—ჰოო, სენ რა იცი ვეგა?—დაჩხვენილის ღღილით ჰკითხა ოსმა.

—ვიცი, გამიგონია...

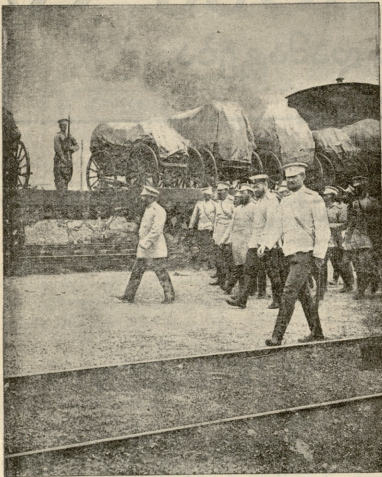
—მასინ ამ კნიაზიან არ იყავი,—მოჰყვა ყავლინა:—მივლივარ ერთხელ გორში და თოფი მხარზედ მკიდა. უკანინიან დამეწევა ოთხი გლუჯაჲე. მე მივლივარ ასე მოკუნტული, საწყალი და ნაბაღი მასხია. ამიგდეს გზაში მასხარათა, ზოგი რას მეუბნევა, ზოგი რასა. მე ხმას არა ესტყვ და მივლივარ, იმათ უფრო თავს გავუღიდათ და უფარსად ამიგდეს. მერე ერთმა მეთხა: ე თოფი რათ გინდა, რათ დავგიტინაო. მე უთხარი: იმისათვის გკიდა, რომ დამწირღებდა, გაისტკრი მეთქი. ამა თუ ბიჭი ხარ და მესტკრო. მე უთხარი: ისე რათ გესტკრი, დამენაღღევე და მერე გესტკრი მეთქი...

—ჰა, ჰა, ჰა, ვერ გიცნობდნენ?—ხარხარებდა სამსონი.

გენერალ-ლეიტენანტი ნ. ი. ივანოვი, აღმოსავლეთის დამპყრის სარდალად დახმარული გარდაცვლილ გრაფის ველურის მაკეიანა.

—რას მიცნობდნენ!—სთქვა ოსმა იმ კოლოთი, თითქოს იმათ მისი ცნობა რომ ჰქონათ, ვანა ან მასხარად იხედდებდნენ ან დაენაღღეებოდნენ?

მთაგარ-სარდალი კურაპტკინი ათვადიერებს ღაიათანში მიხუღ სურსათს.

— მერე? მერე?—იციონდა სამსონა.
— დამენამლევეო, მითხრა. რაზედ დანამლევედეთეთქი. ნახევირ თუნგზუდაო. კარგი მეფეტი, გადმოილე თოფი და... ვსდე! ვიმე, მისეველო, დაიყვირა და ვადავარდა, სხევი გაიქცენ. მე მიხევილი, მოპკილე ხელი და უთხარი: ადე, ადე, წამოილე, ნახევირ თუნგი ჩამოასხი მეფეტი...

— შე... უღმერთო... რაში მოარტყი?—ჰკითხა სიცილით ვადაბერიბულმა სამსონმა.

— ბარძაყში... მერე წვრილი საფანტით იყო ვატე-ილი...

ბევრი იცნეს სამსონმა და ბიჭებმა და სიამოვნებით უყურებდნენ ყავლიანს. იმ ადამიანს, რომელსაც კაცის მოკვლა, დაქრა და თავის მოკვლა არაფრად მიაჩნია, რაღაც უცნაური ვადღენა აქეს სხებზედ. ყველამ თუთუნი ვაციკოთა და ვაბაოლა. ღამარაკი, ხუმრობა და მასხრობა მოსწყინდა ყველას და ის საქმე, რა საქმეზედაც ისინი აქ იყვნენ მოსული, ჯერ არსად იყო. სამსონა იყურებოდა გზებისკენ, მაგრამ არავინ სჩანდა. წვიმამ მოუხშორა ისე, რომ კაცის ხე-საც ჩაატანა. სამსონა წამოიღვა, ნაბადი მოისხა და ისე და-ჯდა.

— ეს ხობერი, რა ვლახა აჩნდია, რომ აღარაფერი ეშვე-ლა!—სთქვა იმან და ნაბადში კარვად ვაფხევა.

— თქვენ რალს ვარჯილხანით, სამსონ?—ბოლოს უხუ-ბროდ ჰკითხა ოსმა სამსონს.

სამსონას, ცოტა არ იყოს, შერტხევა, რადგან აქეთ იმას ტყე ვაყიდული ჰქონდა და ყველა მიხედებოდა, რომ აქ თითქმის უსაქმოდ იყო მოსული.

— კაცო, აქ ერთი ნაწერი მიწა დამჩრა, —ყოყმანით სთქვა სამსონამ:—და სოფელმა ეს მიწა გზით დაიღო, გზა-ზედ ლავები და ჩემს მიწაზედ დადიან.

— რომელი, აი იქ ზევით, გზის პირას პატარა ვეღლი მიწა რომ არა?—იკითხა ოსმა.

— პიო, ისა. კაცო, ვეღარც მოგხანი, ვეღარც ვერავის მიეცეცი მოსახნავად. რას მისცემ, ისე დაქვლეს, რომ... ბევრი

უშალე, მაგრამ ვერაფერი ვაფაქე, ეხლა ვადაღსწყვიტე ვინც ზედ ვამოიღის, ცულები და სამატები წავართვა, მაშ რას იხამ, კაცო?

ოსმა ვაციონა.

— რას იციანი?—ჰკითხა სამსონმა.

ოსმა რამდენჯერმე სიცილით შეგხედა სამსონას. ბოლოს ჰკითხა.

— ამაღმ ქალაქში ხომ არ მიბზანდები?

სამსონსაც ვევეტინა.

— შე დალოცვილო, —უთხრა ბოლოს ყავლიანმა:—იქ ორი თუ სამი საყენია, ის არც სახნავად ვარვა, არც სათე-სად, რაში უნდა წავართვა სამატები?

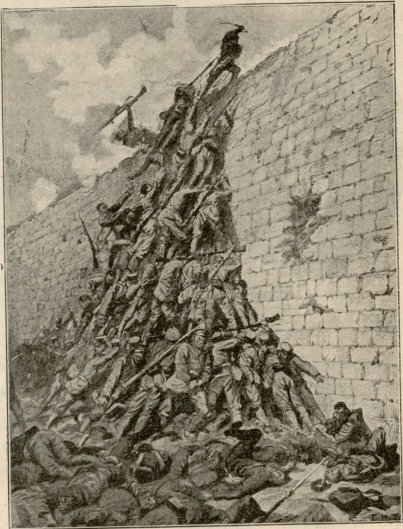
სამსონამ სიცილი უშეწყვიტა და, ცოტა არ იყოს, გულ-მოსულმა მიუღო:

— რატომ არ ვარვა? სახნავად რომ მიცეცი ვისმეს, ერთს კოლს ხომ მომცემს?

ოსმა მინც იციონდა.

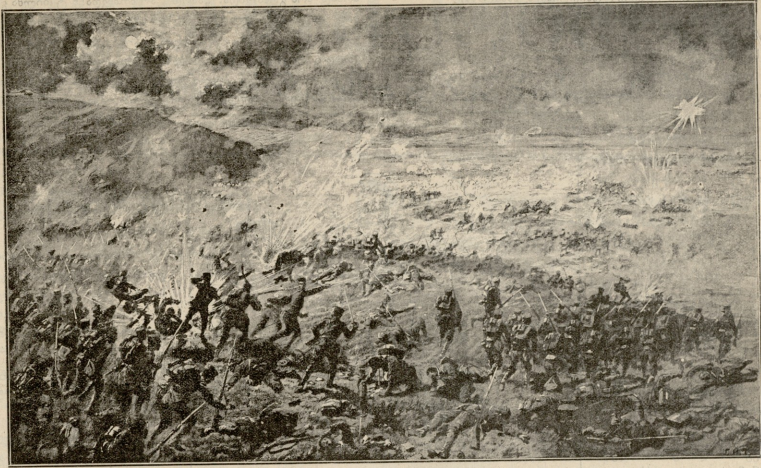
— ეგ, ბატონო, ვიცი, ვიცი... აბა, თქვენ ახნაუშვილები რომ მივას სერებით, მე რალა უნდა ვქნა? აბა რასი უნდა წავართვა საწყალს ცულები და სამატები, რა გინდა ვაიაროს, რას ემართლები? ხომ არაფერი წავიხდინა? აი, ეგ არი აი, მეგლს მეგლობა ვრქვაო, ტურამ კი ქვეყანა ამოვადლო. — წამოვარდა ზეზე ყავლიანი და სიცილით უქან-უქანი ვიქცა, ვითომ ხანჯალი არ შემომკვას ამ ვაკანდერებისთვისაო.

ამ დროს გზაზედ გამოჩნდა ერთი, ორი, სამი, რამდენიმე უღლი ხარ-კამერი, ზედი-ზედ ვადაბულით ათ ნახიჯზედ ერთი მეორისაგან. ყოველს უღელს სახრით ხელში მოსდევდა თითო მეხრე და ხან ერთ, ხან მეორე ვეველიდან ახ-ხევებდა თავის დაქანცულს საქონელს.

იახნელეებსა იეროში ზორტ-არტურზე.

— მაშო... მაშ... თვეცი... გიჩაპო... გიჭო... სად მი-ხეველ, სადა?... მაშ... დაადგი უფხი...—მალ-მალე ისმოდა მათი ერთი ერთმანეთში არეული ხმები.

ბრძოლა ღამეობათან. იაშონაის ვარი იერაშთა მდის.

შეშის მზიდველები თანდათან მოახლოვდნენ. საქონელი შეტლამდის ამოსვრილიყო, პატრონებს კუდები თასმებით შუაზედ შეეცქნათ, მაგრამ ტალახში ამოსვრა მინც ვერ აეცდინათ. თვითონ ჩოხებ აკარწყახებული და ქუდებ ჩამოფხატული, საიდანაც წყალი წუნწყურით ჩამოსდიოდათ, წელსა მიერგებოდნენ საქონელს. შარვლები მუხლებამდის ტალახში ჰქონდათ მოსვრილი, ზოგს ტიტველა თითები წამოეცყო, ზოგსაც სულ გაეხანდა და ფეხშიშველა მისდევდა ხარებს. ყველას სმარცხენა მკლავზედ ცული გადაეკიდნა. მარჯვენა ხელში ამართული სახურე ეჭირა და ყოველ მამოს დაძახებულ საქონელს აშინებდა.

სამსონა და ყაფლინა რომ დანიახეს მებრებმა, არაფრად იამათ, ერთი ერთმანეთს გადახებდეს და ყველა თვისთვის ჩაფიქრდა: ხომ არაფერი ჩაეიღინე ისეთი, რომ ამათ შეეძლოთ ჩემი დარბევით? ბარათები ყველას ჰქონდა, ყველას ხმელი შეშა მოჰქონდა, ბარათებს ჯერ ვადა არა ჰქონდათ გასული, მაშ რას იზმენ? არაფერს, რა უნდა ჰქან! და თამამად წინ წაივდნენ.

სამსონას ფერმა გადაჰკრა. ასეთი ფერი ეღება ყოველ მონადირეს, როცა მოახლოვებულ ნაღირს დაინახავს. ის წაღმა წინ, ნაბადი შესწორდა და ანიშნა პირველ მებრებს:

— გააჩერე ხარები! — ბრძანების კლათი დაუყვირა იმან. მებრემ ვერ გაიგონა, ვერ მიხვდა, გაჩერების მაგიერად სალაში მისცა:

- სამსონა აღდეგრძელოს ღმერთმა!..
- არ გემისი, გააჩერე მეთქი ხარები! — უარესად შეჰყვირა სამსონმა.
- მებრე დაღუტურდა.
- ოოოოო, მამაოოო! — აჩქარებით დაიძახა და ხარებს წინ დაუდგა.
- ოოოოო, ოოო... ოოო! — დაიძახა მეორემ, მესამემ და ყველა დადგა.
- რა იყო? რა ამბავია? — ჰკითხავდა ერთი მეორეს და თავს ერთად იყრიდა.
- კაცო! — ყვიროდა სამსონი: — რამდენჯერ უნდა გითხრათ, რომ ნუ დაღინებთ მეთქი იმ მიწაზედ! რა გზა არის

მანდა? გვერდზედ გზა არ არის? უთუოდ ჩემს მიწაზედ რომ არ გადმოიაროთ, არ შეიძლება?

ყველამ ყური მიუვლო, რას სჯავრობდა სამსონი. ბევრმა არ იცოდა მიწები ჯავრობისა. ერთმა მებრემ მოინახდა ქელი და საწყლად გადაავლო კისერია:

— ბატონო, არ ვიცოდით, თუ უშლიდით. თორემ, მართალია, იქით ლაფთა, მაგრამ, რა მჭერი ჯანი გვაქვს, იქით გავივლიდით.

- სხვებიც ალაპარაკდნენ.
- ჩვენ გვევონა, რომ... — ზედ თავის დღეში არაფერი სთქვებულა...
- რა ვიცოდით, ქვეყანა მანდ დადის...
- არ ვიცოდით, პირველი გავგონებო...

სამსონი ყვიროდა.

— ხომ შემოგთივალეთ მამასახლისის პირითა, მაგ გზაზედ აღარ გაიარათ მეთქი!

მამასახლისს ჩვენთვის არაფერი არ უთქვამს... — რომ გაგვევლოდა, განა...

- მე ხომ გითხარი? მე ხომ დაგითხოვეთ?
- როდის, ბატონო, როდის?
- აღარ გავივლით, შენი კირიმი.
- მოიტა ცული და ჩახსენი სამატი! — დაუღრილა სამსონამ პირველს. ნაბადი გადაავლო და თოფი დაუშვირა. მებრეები გაშეშდნენ.

- მოიტა ცული, არ გესმის?
- მიართვი, ბატონო! — გამომავირა პირველმა ცული.
- გიორგა, გამართავი! — უბრძანა სამსონამ ერთ-ერთ მოკიეფე ბიჭს: — მიდი და ყველას წაართვი.
- გიორგი მივიდა პირველთან, გაშვერილი ცული გამოართვა, გადავიდა მეორესთან, აცალა მზრიდან ცული და მივიდა ერთ ყმაწვილს, მოსულ და ჩახსმულ ბიჭთან, რომელიც იღვა გაფითრებული და როდესაც გიორგი მიუახლოვდა, უკან დაიხია:
- რაში უნდა მოგეცე ცული? — ძლივს სიტყვა იმან: — ბარათი!
- გიორგა გაჩერდა და სამსონისაკენ მიიხედა.

— გამოართვი ცული!! დიღირილა სასმონამ.
 — არ მოხვიდე! — გადასდგა გლეხმა ერთი ფეხი და ცუ-
 ი ამართა.
 სასმონა უარესად გაფითრდა და სავდინას გადახედა. მა-
 კრამ სავდინა როგორღაც არ თანაურგრანობდა. ის მიწაში
 იყურებოდა და ხმას არ იღებდა.

— არ მისცემ ცულსა?! —
 ერთი კიდევ იკითხა სასმონამ.
 — რაში მოგცე? შენს
 ტუეში შეშა არ მამიჭრია, ბა-
 რათი მავქს. შე არც კი ვიცე-
 დი, თუ ეს შენი მიწა იყო, ქვე-
 ყანა მანდ დადის და მეც გამო-
 ვიარე.

— დააგდე ცული!!
 — ნტ... ვერ დაევაგდე! —
 სთქვა გლეხმა.

— იცადე, გესერი! — ჩას-
 ლა პატრონა თოფში სასმო-
 ნამ.

— შესროლე... მამკალ...
 ცულს არ მოგცემ.

თოფმა იგრილა... ყვე-
 ლა შეკრთა და ერთ ადგი-
 ლისკენ მიიხედა. გლეხს თვა-
 ლები აებდა ველარაფერს ჰხე-
 დავდა. იმას ეკონა წაიქცეოდა.
 მაგრამ ფეხზედ იდგა, ტყვილს

არსად არა გრძობდა. „ამცე; არ მომხედე!“ ტკილმა გრძო-
 ბამ გაუარა, შეინძრა, შიში ვიდგილა და ხარს შეხედა.
 ხარი შეტორტმანდა, შეძოძინდა, დაეცა და უღელში გამო-
 კრული თავი ტილბში ჩასლა... მეუღლემ მოღრიცა თავი
 უღელში და შეშინებულის თვლით გაჰხედა ამხანაგს. დანარ-
 ჩენ საქონელს თავები მაღლა აეღოთ, შხად იყენენ გამოფო-

ხალიყენენ, თუ კიდევ გაიგო
 ნებდენენ ამ უცნაურ ხმას.

გლეხს მივარდ მოეჭირა-
 ხელი ცულისთვის და ხან სამ-
 სონას შეხედავდა ზოლმე, ხან
 ხარს...

მრავალ გვარი გრძობა-
 ელამდა ამ შეხედვაში: გულის-
 სიბოროტე, თავ-მოყვარეობის
 შეუღებვა, სამიგირთა გადაუ-
 ხდელობა, „წაბლა“-სადმი სი-
 ყვარული-სიბრალოლი ებრაოდ-
 ნენ ერთმანეთს და... იდგა გა-
 ქეცხეული, უძრავად, როგორც
 ქანდაკება.

— არ მისცემ ცულსა?!
 ვაე-ვაეცე ბიჭო, და! ეგ გინდა
 შენ, აი! — გაიძიხობდა გამარჯვე-
 ბული სასმონა.

სვ. ყიფაიანი.

მუშტაღის ბნელ ხეივანში.

ბ შ ი ლ ი ს ი ს ს ა ხ ლ ი ს კ ა ტ რ ო ნ ე ნ ბ ი

მდგეპირა. შე სხვდა მინდა წუღით, თქვენ გი თურმე არა კატეო წუღიო გამოუგინადი.
 სახლის პატრონა. მამიგინებნა, ჰურსცე მოგართევე!

რედაქტორ-გამომცემელი ალ. ჯაბაღანიძე